

Feestje !

Henk Groenewoud, NVWA Team Invasieve Exoten

De vijftigste editie van Kijk op Exoten. Daar hoort reflectie bij en mijmerend terugkijken: Wat doen we eigenlijk en wat vinden we van het resultaat?

Hoe het begon

Het eerste nummer van Kijk op Exoten verscheen in juni 2012, als onderdeel van een breder NVWA-project met de naam Signaleringsproject exoten. Maar de basis was al eerder gelegd in 2008, na de eerste Nederlandse beleidsnota over invasieve exoten. Er was nog geen Europees exotenbeleid, de Aziatische hoornaar vloog hier nog niet rond en de Amerikaanse stierkikker heette toen nog brulkikker en brulde volop in enkele Limburgse wateren, zonder dat we het wisten. De NVWA kreeg de taak om een bijdrage te leveren aan het bestrijden van invasieve exoten en had behoefte aan een snelle signalering na introducties.

Toevallig groeide in die tijd een hobbyproject van gepassioneerde natuurliefhebbers uit tot een professionele organisatie: Waarneming.nl, op de voet gevolgd door Telmee.nl. De waarde van burgerwaarnemingen of citizen science werd meteen ingezien. Het is onmogelijk om als overheid een groepje mensen op pad te sturen om lukraak in Nederland te zoeken naar nieuwe vestigingen van soorten, maar met de huidige 450.000 actieve gebruikers van Waarneming.nl zijn er zó veel ogen en oren in het veld, dat nieuwe vestigingen vaak worden opgemerkt. Hierdoor kon er bijvoorbeeld na meldingen van treurmaina's en de smalle theeplant succesvol worden ingegrepen: de soorten zijn respectievelijk gevangen en verwijderd en hebben zich niet in Nederland kunnen vestigen.

Signaleringsproject exoten

Zeker in de beginjaren waren mensen vooral enthousiast over het melden van inheemse zeldzaamheden: "Kijk nou eens wat ik heb gezien!". Voor het melden van exoten liep men niet zo warm, misschien omdat ze niet als 'echte' of 'goede' natuur werden gezien, of misschien omdat men simpelweg nog weinig wist over de soorten, hun herkenning of de exotenproblematiek in het algemeen. Daarom startte de NVWA het Signaleringsproject exoten. Het doel werd in het voorwoord van de allereerste nieuwsbrief Kijk op Exoten beschreven als "vrijwilligers te enthousiasmeren uit te kijken naar exoten en waarnemingen te melden in waarneming.nl of telmee.nl." De Nieuwsbrief was een belangrijk kanaal om kennis te verspreiden over de soorten die men kon melden.

De nieuwsbrief Kijk op Exoten heeft, naast het enthousiasmeren van lezers, inmiddels ook andere functies gekregen. Educatie over nieuwe onderwerpen bijvoorbeeld. Nummer 38 was een special over hybridisatie, een onderwerp dat bij het grote publiek nog weinig losmaakt. Introductieroutes komen ook aan bod; niet alleen als aansporing om eens te zoeken tussen bananen (nr. 32), houtsnippers (nr. 46) of kampeermateriaal

Figuur 1. De rosse stekelstaart was de eerste soort die in de eerste Kijk op Exoten besproken werd. (Foto: Harvey van Diek)

Figuur 2. Kijk op Exoten door de jaren heen; links nummer 1, rechts nummer 36 met een nieuwe vormgeving.

(nr. 49), maar ook om de bewustwording te vergroten over wat mensen zelf tegen de verspreiding van exoten kunnen doen. Andere artikelen zijn onderdeel van onderzoeksprojecten; zo heeft het artikel "Meld vruchtvorming bij Aziatische duizendknopen en hemelboom!" (nr. 32) bijgedragen aan een enorme toename van meldingen daarna.

Als opdrachtgever vindt de NVWA het belangrijk dat objectieve informatie wordt verstrekt door onafhankelijke soortdeskundigen, ook als er nog onzekerheden zijn. In Kijk op Exoten is dan ook plaats voor soorten waarvan de schadelijkheid nog niet is aangetoond (glanzende bolzakpijp, nr. 31), en voor soorten waarvan de soortdeskundigen niet zeker zijn of het daadwerkelijk een uitheemse soort is (groen vingermos, nr. 49). Naast de negatieve gevolgen van exoten, komen ook positieve kanten aan bod. Dat is bijvoorbeeld gedaan in het artikel over Japans bessenwier (nr. 23).

Al met al kunnen we bij deze vijftigste editie concluderen dat Kijk op Exoten zijn doel ruimschoots bereikt: kennis verspreiden over (invasieve) exoten en het brede publiek enthousiasmeren om waarnemingen van exoten te melden. Tijd voor een feestje, met dank aan alle betrokkenen!

Verder lezen

Alle nummers van Kijk op Exoten en een overzicht van behandelde soorten zijn te downloaden op: www.ravon.nl/nieuwsbriefexoten

